

Spelling

Zuidema, Johan, Efficiënt spellingonderwijs. Een leer- en expertmodel voor het spellen. Leuven/Amersfoort, Acco, 1988, 205 blz., ing. 650 Bfr.

In dit boek - een proefschrift waarop de auteur promoveerde aan de rijksuniversiteit Utrecht - wordt het probleem van de *werkwoordspelling* geanalyseerd en gaat de aandacht voornamelijk naar mogelijke verbeteringen van de didactiek. Onderzoek van Assink (eveneens een Utrechtse dissertatie, 1983) heeft tot het inzicht geleid dat een algoritmische regelaanpak wellicht een betere methode is voor het leren van de *werkwoordspelling* dan de nog veel gebruikte analogiemethode. Effectiviteitsverhoging van het spellingonderwijs via een algoritmische benadering is evenwel slechts aantoonbaar, zo blijkt uit de rapportage van een grootschalig experiment in hoofdstuk 2, in klassikale onderwijssituaties. Er blijkt met name een merkwaardig, onverwacht interactie-effect tussen spelmethoden en werkvorm te bestaan. Zo blijkt bijvoorbeeld dat het minder efficiënt is om de leerlingen zelfstandig (individueel) een pakket als *Werkwoordwinkel* te laten doorlopen.

Hoofdstuk 2 vormt een uitwerking van het eindrapport van het SVO-gesponsord onderzoeksproject naar de effectiviteitsverhoging van het spellingonderwijs door herstructurering van de leerstof en geïndividualiseerde training. Het derde hoofdstuk is gewijd aan de verbetering van de diagnostiek. Er wordt geargumenteed dat het dictee een slechte maatstaf is voor de vorderingen van de leerlingen, zeker in het beginstadium van het leerproces. De auteur ontwerpt alternatieve beoordelingscriteria die rekening proberen te houden met het groot aantal incorrecte procedures die bij het leren van de *werkwoordspelling* aan de orde kunnen zijn. Het door Assink ontworpen onderwijsalgoritme voor de *werkwoordspelling* wordt vervolgens vergeleken met een achttal andere algoritmes (vierde hoofdstuk). Als beoordelingscriteria hiervoor gelden: de complexiteit van het algoritme, de psychologische realiteit en de voorbereiding op een goede denkstrategie. Zuidema probeert de drie criteria te vangen in een EXPERTmodel. Aldus kijkt hij vanuit handlingspsychologische, maar ook vanuit cognitief-psychologische invalshoek naar de leerling. Het hier gepresenteerde model pretendeert slechts een aanzet te zijn voor het in kaart brengen van de wijze waarop een geoefend speller de *werkwoordsvormen* schrijft. Hierin ligt o.i. één van de bijzondere verdiensten van dit werk. De bestaande algoritmen worden aan de hand van de ontwikkelde criteria becommentarieerd. Samenvattend worden twee nieuwe algoritmen voorgesteld: één om bij het begin van de instructie van de *werkwoordspelling* te gebruiken en één dat ontworpen is voor meer gevorderde leerlingen.

Ter afsluiting van het boek wordt in een laatste hoofdstuk een poging gewaagd om het spellingprobleem te reduceren via de weg van een spellinghervorming. Het gaat om een soort van denkoefening die wil aantonen dat de *werkwoordspelling* eenvoudiger kan. De voorgestelde hervormingen willen ook expliciet het lezen vergemakkelijken. Een boeiend wetenschappelijk werk dat funderend kan zijn voor de discussie die onderwijsmensen al van oudsher bezighoudt.

Marc Spoelders
p/a Labo voor pedagogiek, H. Dunantlaan 1, 9000 Gent

Het V.V.L.-manifest: „HET ONDERWIJS IN VLAANDEREN VANAF 01.01.89”

Voorwoord van de V.O.N.

Volgende jaargang (vanaf september 1989) begint VONK met enkele nieuwe rubrieken. Hieronder verschijnt een voorproefje van zo'n nieuwe rubriek. Gastauteurs, al of niet V.O.N.-leden, nemen standpunten in of spuien hun „waardevolle” kritiek op het onderwijsgebeuren, in casu het moedertaalonderwijs. Het bestuur of de redactie van V.O.N. zal de aangehaalde problematiek trachten te situeren of te duiden.